

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om strukturstöd till jordbruket, finansiering av riksomfattande utveckling av och forskning kring landsbygden samt av forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi samt ändring av vissa lagar som har samband med utveckling av landsbygden

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 oktober 2007 en proposition med förslag till lagar om strukturstöd till jordbruket, finansiering av riksomfattande utveckling av och forskning kring landsbygden samt av forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi samt ändring av vissa lagar som har samband med utveckling av landsbygden (RP 113/2007 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och miljöutskottet lämnat utlåtanden i ärendet. Utlåtandena (GrUU 16/2007 rd och MiUU 12/2007 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Susanna Paakkola, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Eija Siitari-Vanne, justitiedepartementet
- konsultativ tjänsteman Jukka Vanhanen och budgetråd Kati Suihkonen, finansministeriet
- enhetschef Esko Leinonen, Landsbygdsverket
- chef för ekonomisk forskning Kyösti Pietola, Lantbruksekonomiska forskningsanstalten

- överdirektör Eero Helle, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet
- avdelningschef Sakari Ängeslevä, Södra Östernbottens arbetskrafts- och näringscentral
- finanschef Timo Tanskanen, Norra Karelen arbetskrafts- och näringscentral
- utvecklingschef Tiina Lämsä, Norra Östernbottens arbetskrafts- och näringscentral
- finanschef Vesa Arpalahhti, Egentliga Finland arbetskrafts- och näringscentral
- utvecklingschef Ari Enroth, ProAgria Maa-seutukeskusten Liitto
- direktör Seppo Aaltonen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- ordförande Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf
- ombudsman Tuula Dahlman, Finlands Pälsuppfödarens Förbund rf
- ombudsman Ismo Ojala, Handelsträdgårdsförbundet
- pensionsförsäkringsdirektör Pentti Saarimäki, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA
- suppleant, ombudsman Petri Rinne, Maaseudun uusi aika ry
- verkställande direktör Tarmo Luoma, Arbets effektivitetsföreningen
- finanschef Esa Ala-Kantti, Andelsbankscentralen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

— inrikesministeriet	— Skogsforskningsinstitutet
— handels- och industriministeriet	— Finlands naturskyddsförbund
— miljöministeriet	— WWF Finland
— Livsmedelssäkerhetsverket Evira	— Finansinspektionen
	— Nordea Bank Finland Abp .

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om strukturstöd till jordbruket. Lagens gäller investeringsstöd för gårdsbruk, som beviljas för förbättring av jordbrukets struktur, och startstöd till unga jordbrukare. Lagen ska tillämpas såväl på stöd som Europeiska gemenskapen delfinansierar som på stöd som i sin helhet finansieras med nationella medel. Lagen gäller strukturstöd till jordbruket enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007-2013 och strukturstöd som förvaltas inom ramen för separata stödssystem. I lagen finns bestämmelser om allmänna och särskilda förutsättningar för beviljande av strukturstöd, om stödvillkor och om förfaranden i anslutning till stödet. Dessutom har den bestämmelser om myndigheter med ansvar för förvaltningen av stödet samt om deras uppgifter och befogenheter. Syftet med lagförslaget är att genomföra ändringarna till följd av reformen av gemenskapens lagstiftning om strukturstöd till jordbruket.

Regeringen föreslår också att lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar ändras. Lagen ändras i enlighet med reformen av lagstiftningen om de stöd som beviljas för utveckling av landsbygden under programperioden 2007-2013. I lagen ska alltjämt ingå investeringsstöd särskilt för bevarande av gårdsbruksenheters traditionella miljö och förbättring av bostadsför-

hållandena på gårdsbruksenheter samt stöd för vattendragsåtgärder. Bestämmelser om sättande i kraft av lagen utfärdas genom en särskild lag. I lagen om överlåtelseskatt föreslås ändringar som följer av den nya lagstiftningen om strukturstöd till jordbruket.

Vidare föreslår regeringen ändringar i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond. I lagen görs följdändringar med anledning av reformen av lagstiftningen om stöd för utveckling av landsbygden.

I propositionen ingår dessutom ett lagförslag som gäller finansiering av riksomfattande utveckling av och forskning kring landsbygden samt av forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi. Det föreslås att bestämmelserna om beviljande, betalning, inspektion och återkrav av finansiering ska ändras. I lagen om stöd för utveckling av landsbygden föreslås dessutom en ändring som utvidgar kretsen av mottagare av företags- och projektstöd.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2008. Lagen om ändring av lagen om överlåtelseskatt avses dock träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms särskilt genom förordning av statsrådet. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

En totalrevision av lagen om finansiering av

landsbygdsnäringsar (329/1999), nedan finansieringslagen, inleddes 2005. Syftet med propositionen är att fortsätta översynen av finansieringslagen.

Utskottet anser att det viktigaste målet med propositionen är att man genom de investeringsstöd för gårdsbruk och startstöd till unga jordbrukare som avses där förbättrar jordbruksproduktionens villkor och konkurrenskraft för att säkra kontinuiteten i den finländska jordbruksnäringsen och tillgången på livsmedel. Investeringsstöd inom jordbruket ska enligt propositionen beviljas för att förbättra produktionens effektivitet och kvalitet. Genom startstöd gör man det möjligt för gårdsbrukarna att särskilt vid generationsväxling fortsätta med sin verksamhet i våra finländska förhållanden, där kostnaderna för att skaffa den egendom som behövs för etablering är höga.

Regeringen föreslår en lag om strukturstöd till jordbruket. I den föreskrivs, som ovan konstaterats, om dels investeringsstöd som beviljas för att förbättra jordbrukets struktur, dels startstöd till unga jordbrukare. Utskottet påpekar att lagen alltså endast föreskriver om sådana strukturstöd som beviljas för att inleda eller utveckla produktionsverksamhet. Lagen ska tillämpas på stöd som Europeiska gemenskapen delfinansierar men också på stöd som helt finansieras med nationella medel. Tanken är att de nationella bestämmelserna om strukturstöd till jordbruket ska anpassas efter kraven i gemenskapslagstiftningen.

Avsikten är att startstöd och investeringsstöd även i fortsättningen ska beviljas både som understöd och stöd i anslutning till lån, konstaterar utskottet. Enligt propositionsmotiven ändras förutsättningarna och villkoren för stödet på vissa punkter för att de årligen disponibla medlen för finansiering av strukturstöd ska kunna fördelas på ett sätt som bäst gagnar utvecklingen av lönsamma gårdsbruksenheter och förbättrar jordbrukets villkor och konkurrenskraft. Avsikten är också att helt ändra förfarandet för att ansöka om och bevilja stöd. De höga stöd som förhandlades fram i fråga om artikel 141 i anslutningsfördraget och det faktum att stöden beviljas i form av schablonstöd enligt maximibelopp har gjort det svårt att få de disponibla medlen att räckas till. Samtidigt har antalet ansökningar och investeringarnas storlek ökat markant under de

senaste åren. Å andra sidan har stödansökningar hela tiden kunnat lämnas in utan bestämda ansökningstider. Allt detta har gjort att stödansökningarna tornat upp sig och stödagarna inte kunnat förutse när finansieringsbeslutet fattas.

Enligt förslaget ska det informeras om möjligheten att ansöka om stöd och det kan sättas ut en frist för ansökan. Tanken är att behandlingen av stödansökningar ska bli effektivare, beslutsfattandet snabbas upp och de sökande ha bättre möjligheter att förutse när beslutet fattas. Detta är en bra målsättning, menar utskottet. Ändringen är nödvändig också med tanke på prioriteringen av vilka åtgärder som ska stödjas. Detta är nämligen ett helt nytt element som införs i och med förslaget. Stöd ska i första hand beviljas för åtgärder som bedöms främja lagens syfte i betydande grad och, när det gäller programbaserat stöd, programmålen. Bestämmelsen om beviljande av stöd är avsedd att styra arbetskrafts- och näringscentralernas prövning av hur stödanslagen ska användas. Det är ytterst angeläget att alla arbetskrafts- och näringscentraler tillämpar grunderna så lika som möjligt, anser utskottet.

Hittills har de åtgärder som stöds fått inledas innan stödbeslutet fattats. Men under programperioden 2007—2013 utgår reglerna för statligt stöd till jordbrukssektorn från att investeringsstöd inte beviljas för åtgärder som inlett innan stödbeslutet fattats. Enligt propositionsmotiven har det nuvarande förfarandet lett till att åtgärderna framskridit rätt långt innan stödansökan utretts helt och beslutet om stödbeslutet kunnat fattas. En bedömning i efterhand har kunnat leda till problem av många slag, särskilt när det gäller bygginvesteringar. Ett annat nytt element i förslaget är alltså hur stödgivaren förhåller sig till att en åtgärd inlett, framhåller utskottet. Investeringsstöd för jordbruk beviljas följaktligen inte för åtgärder som redan inlett.

Utskottet har informerats om att kommissionen tillfrågats om det är möjligt att godkänna att investeringen spjälks upp i delar så att de åtgärder som vidtagits före stödbeslutet inte omfattas av stödet och den sökande skulle kunna inleda

investeringen utan stödbeslut. Kommissionen har ställt sig avvisande till detta.

Utskottet noterar att finansieringslagen också framöver kommer att innehålla bestämmelser om stöd för att bevara gårdsbruksenheters traditionella miljö och förbättra bostadsförhållandena på gårdsbruksenheter. Lagen behåller också bestämmelserna om vattendragsåtgärder och om frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån, statens försäljningsfordringar och räntestödslån. Däremot föreslår regeringen att finansieringslagens bestämmelser om riksomfattande utveckling av och forskning kring landsbygden samt av forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi ska ingå i en separat lag. Understöd ska även i fortsättningen kunna beviljas för sådan forskning och utveckling som på riksplanet på ett beaktansvärt sätt främjar utvecklingen av landsbygden och möjligheterna att uppnå landsbygdspolitiska mål.

Lagen om stöd för utveckling av landsbygden föreskriver om start-, investerings- och utvecklingsstöd för företag för annan företagsverksamhet än primär jordbruksproduktion. Den stora förändringen jämfört med tidigare är att utvecklingsstöd kan beviljas privaträttsliga och offentligrättsliga företag och organisationer som tillhandahåller tjänster som behövs för att utveckla företagsverksamhet, påpekar utskottet. I lagen föreskrivs också om projektstöd för att utveckla näringsverksamhet på landsbygden och för att förbättra invånarnas livskvalitet. Projektstödet räckvidd föreslås bli breddad till företag och till sådan verksamhet som kan medföra att stödet blir statligt stöd.

Målen med lagen om strukturstöd till jordbruket

Utskottet nämner ovan vilka generella syften lagen har. Miljöutskottet framhåller i sitt utlåtande (MiUU 12/2007 rd) att en hållbar utveckling bör gå som en röd tråd i den här lagen när det gäller syften (1 §), åtgärder (7 §) och prioritering av åtgärder (15 §). Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att syftet med den föreslagna lagen är att utveckla jordbrukets verksamhetsvillkor. Detta ska ske genom att förbättra jord-

bruksproduktionens effektivitet och kvaliteten på verksamheten. Med kvalitet avses en produktion som tar hänsyn till ett hållbart utnyttjande av naturtillgångar och miljöskydd men också annan etisk kvalitet på produktionen, såsom en hållbar verksamhet med avseende på djurhälsa och arbetshälsa. Jordbruksproduktionen bygger på naturens fortlöpande produktionsförmåga. När det inte handlar om obligatoriska, i författningar angivna skyldigheter eller begränsningar, kan man inom produktionen välja mellan olika alternativ och tekniska lösningar. Det är mycket viktigt, understryker utskottet, att lagen om strukturstöd till jordbruket tas till hjälp för att locka jordbrukare att stanna för hållbara miljölösningar när de bygger upp sin produktion. Som incitament används då stödvillkor och stödobjekt. Den föreslagna lagen innehåller stöd för näringsverksamhet. Bestämmelser om miljöåtgärder inom jordbruket ingår i en annan särskild lag, vars direkta syfte är att påverka odlingsmetoderna och hur jordbruksmarken används. Detta är en elementär skillnad också när det lagstiftas om syften och åtgärder.

Produktionslösningar som främjar användningen av förnyelsebara energikällor och sparar energi eller minimerar miljöbelastningen hör enligt utskottet till de viktigaste faktorerna i fråga om produktionskvaliteten. En annan viktig faktor är insatser för att öka produktions säkerheten, arbetshälsan och produktionsdjurens välbefinnande. Utskottet påpekar att 1 § om lagens syfte har samband med 15 § 1 mom. om de allmänna principerna för prioritering av åtgärder som stöds. De allmänna principerna framgår närmare av 15 § 2 mom. där de faktorer i produktionen som påverkar miljön finns inrangerade under ett hållbart utnyttjande av naturtillgångar.

Utskottet föreslår följaktligen att 1 § i den föreslagna lagen om strukturstöd till jordbruket preciseras genom ett tillägg om iakttagande av principen om hållbar utveckling. Det betyder att jordbruksproduktionens effektivitet och kvalitet ska förbättras på ett ekologiskt, samhälleligt och ekonomiskt hållbart sätt. Dessutom understryker utskottet att åtgärdernas produktivitetseffekter bör bedömas från miljöskyddssynpunkt när

stödbeslut om miljöskyddsriktade investeringar fattas.

Ansökan om och beviljande av strukturstöd

Som redan ovan konstaterats ska investeringsstöd för jordbruk framöver sökas inom en given tid. Utskottet har också ovan redogjort för vilka behov som dikterat övergången till ett nytt ansökningssystem. Enligt information till utskottet kommer det att två gånger per år ordnas en ansökningsrunda kring de pengar som de finns disponibla. Bestämmelser om ansökningsobjekt utfärdas genom förordning av statsrådet. Så snart förordningen utfärdats vet sökande och myndigheter vilka objekt som kan få stöd. Myndigheterna går ut med information om när ansökningar kan lämnas in och de ansökningar som lämnats in inom utsatt tid behandlas samtidigt. Då har myndigheterna ett visst antal ansökningar och kan jämföra det belopp som söks med de disponibla pengarna. Ansökningarna jämförs med varandra och de ansökningar som beviljas stöd väljs ut. Ett nytt ansökningssystem är enligt utskottet nödvändigt för att ansökningarna ska kunna behandlas i ett sammanhang och beslutet fattas snabbt. Med hänsyn till att åtgärderna inte får inledas innan stöd beviljats är det av största vikt att besluten fattas genast efter att ansökningstiden gått ut.

Noggrannare bestämmelser om ansökningsförfarandet ska utfärdas genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Ett tvåstegs beslutsförfarande är bra, menar utskottet. I den första fasen tittar stödgivaren på om de allmänna villkoren för stödet uppfylls och väljer med hjälp av kriterierna i 15 § ut projekten utifrån skisser och kostnads-kalkyler. Därefter gör myndigheten en villkorad finansieringsutfästelse. Efter att ha fått utfästelsen sänder den sökande tillstånden och de slutliga planerna till stödgivaren. I den andra fasen fattar arbetskrafts- och näringscentralen utifrån tillstånd och planer det slutliga beslutet.

Med tanke på urvalsförfarandet är det viktigt att det finns tillräckligt med pengar för stöden. Bestämmelsen om prioritetsordning är inte tillämplig om pengarna räcker till för att finansiera alla ansökningar. Detta är något som för det

första kan beaktas i lagbestämmelserna om stöd-villkor. Ju lindrigare stöd-villkoren blir, desto sannolikare är det att pengarna inte kommer att räcka till för det stöd ansökningarna gäller och allt fler ansökningar blir utan stöd. Ett annat sätt att åtgärda saken är att årligen avsätta tillräckligt med pengar för stödet. Om gemenskapslagstiftningen kräver att adekvata medel avsätts för stödet, måste Finland ta hänsyn till detta och agera i enlighet därmed. I annat fall kan urvalsförfarandet direkt påverkas genom beslut gällande statsbudgeten.

Det går att få pengarna att räcka till också genom val av stödform. Både startstöd till unga jordbrukare och investeringsstöd för gårdsbruk kan beviljas bl.a. som rent räntestöd eller som en kombination av räntestöd och någon annan stödform. För att så många som möjligt ska få stöd är det enligt utskottet viktigt att myndigheten så ofta som möjligt stannar för räntestöd som stödform.

Utskottet noterar att bestämmelserna om grunderna för urvalsförfarandet föreslås bli utfärdade genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna om grunderna måste å ena sidan vara heltäckande, men å andra sidan vara så pass generella att de kan tillämpas av olika slags produktionssektorer och på områden med olika produktionsstrukturer. Alla faktorer som främjar lagens syfte ska vägas in i urvalet, framhåller utskottet. Därför ska förteckningen i 15 § 2 mom. inte ses som uttömmande. Dessutom vill utskottet poängtera att valet av de åtgärder som får stöd bör grunda sig på en sammantagen bedömning av ansökningshandlingar och besök på gården. För att understryka det som sagts här kommer utskottet nedan att föreslå att 15 § ändras så att uttrycket prioritetsordning byts ut mot val.

Utskottet förutsätter att ansökningar om startstöd till unga jordbrukare prioriteras i förhållande till andra ansökningar om strukturstöd när ansökningarna behandlas, så att urvalsförfarandet inte behöver tillämpas när unga jordbrukare beviljas stöd (*Utskottets förslag till uttalande 1*). Också finansieringen av generationsväxlingar i etapper bör tryggas.

När det gäller hur urvalet sker i praktiken konstaterar utskottet att förfarandet i många stycken är en följd av att stödet är behovsprövat. Valförfarandet styrs mestadels av de ovannämnda bestämmelserna och särskilt statsrådets förordningar, men också av Landsbygdsverkets föreskrifter. Det är därför nödvändigt att arbetskrafts- och näringscentralernas föredragande får dels anvisningar, dels såväl generell som detaljerad utbildning i det nya systemet innan de ska tillämpa författningarna och föreskrifterna. Här spelar Landsbygdsverket en viktig roll.

Utskottet vill lyfta fram 8 § 2 mom. som säger att den företagsverksamhet som stöds ska vara av väsentlig betydelse för sökandens utkomst. Utskottet har blivit upplyst om att avsikten med bestämmelsen är att stödet ska gå till sökande som får en anseelig del av sin försörjning från sådan primärproduktion på gården som enligt lag kan beviljas stöd, förutsatt att de bedriver jordbruk i förvärvssyfte. I bestämmelsen talas inte om lantbruk för det skulle inkludera rennäring och naturnärings. Detta ligger i linje med dagens lagstiftning. Det är viktigt, menar utskottet, att inkomsterna från den företagsverksamhet som är föremål för stöd inte ska behöva utgöra en så stor andel av de sammantagna inkomsterna att det utgör ett onödigt hinder för företagare som är verksamma inom flera branscher att få stöd. Därför bör den andel inkomsterna från jordbruksföretag ska utgöra av de totala inkomsterna inte höjas och inte heller bör företagsinkomst från jordbruk krävas till ett högre belopp än 15 000 euro för investeringsstöd och 10 000 euro för startstöd. Företagsinkomstens lägsta andel (väsentlig inkomst) bör inte vara mer än 25 procent av den sammantagna inkomsten och kriteriet bör inte behöva uppfyllas förrän under det tredje året efter att investeringen slutförts och tagits i bruk eller jordbruket etablerats. Dessutom är det viktigt att kravet på storleksenhet för produktionen inte överskrider 30 storleksenheter och att kraven på storleksenheter för olika produktionsinriktningar är sinsemellan jämförbara.

När startstöd för unga jordbrukare beviljas ska företagsinkomsten bestämmas med hänsyn

till primärproduktionen och annan företagsverksamhet som bedrivs på eller utifrån gården.

Av 10 § 1 mom. framgår det att den företagsverksamhet som får stöd måste ha förutsättningar för kontinuerlig lönsamhet. Utskottet har behandlat frågan om att företagsverksamheten också vid investeringsstöd bör bedömas med hänsyn till andra inkomster än de som kommer från jordbruket. I dag bedöms företagsverksamheten bara med avseende på inkomsterna från jordbruket. däremot beaktas annan företagsverksamhet när likviditeten bedöms. Med avseende på gemenskapsbestämmelserna om jordbruksstöd är det viktigt att kontrollera att stödet verkligen går till jordbruk. Man har ansett det problematiskt att också annan företagsverksamhet ska kunna beaktas vid investeringsstöd, eftersom stödet då går till företagsverksamhet på landsbygden i stället för till jordbruket. Tanken är att lantbruksproduktionen ska kunna stå på en hållbar och ekonomiskt stabil grund. Dessutom måste man komma ihåg att ansökningarna blir ännu fler om kriterierna för investeringsstöd luckras upp. Om resurserna dessutom ligger kvar på nuvarande nivå kommer ännu fler att bli utan stöd.

I information till utskottet sägs det att lönsamhetsfaktorerna kommer att bedömas ur två perspektiv. För det första ska grundförutsättningarna för företagsverksamheten och för det andra investeringsstödet effekter på lönsamheten analyseras. Beslutet ska bygga på en samlad bedömning av informationen i affärsplanen och ett besök på gården. Då träffas inte valet bara utifrån handlingar utan också med stöd av en bedömning av förutsättningarna som görs vid besöket på gården. Vidare beaktas investeringsplanerna, det vill säga kalkyler och iakttagelser måste ge likartad information. Utskottet understryker ändå att lönsamhetskalkyler inte får vara det enda utslagsgivande kriteriet.

Ett villkor för stöd är enligt 11 § att sökanden lägger fram en plan för företagsverksamheten, en affärsplan. Den ska ge nödvändig information till stöd för kriterierna och innehålla både mål och planer. Det betyder att uppgifterna i ansökningshandlingen måste vara riktiga och kompletta. Däremot har avsnittet om mål och plane-

ring en annan karaktär. Där får sökanden rent allmänt beskriva hur verksamheten kan utvecklas, ange vilka risker som finns och göra en bedömning av dem. Den delen av planen är en viktig del av bedömningen av sökandens företagaregenskaper, men ska också vara ett hjälpmedel i planeringen av verksamheten på gården.

Lagförslaget utgår från att affärsplanen alltid ska ange hur sökanden uppfyller stödkriterierna och vad den åtgärd som stödet gäller går ut på. Dessutom bör det ingå information om målen för företagsamheten i den omfattning som är lämplig med avseende på åtgärden, uppgifter om hur målen ska nås och en bedömning av utvecklingen inom verksamheten. Därmed behövs informationen i planeringsdelen inte alls när det gäller vissa av investeringarna. Det är angeläget att affärsplanen inte ska behöva innehålla annat än de allra viktigaste uppgifterna, anser utskottet. Då kan kostnaderna för att skaffa fram informationen hållas nere. Därför bör det bara vid mycket stora investeringar (kostnadskalkylen högre än 500 000 euro) krävas en fullständig planeringsdel i affärsplanen. Dessutom ska det inte krävas dubbel bokföring som stöd för de ekonomiska kalkylerna.

Genom förordning ska det utfärdas bestämmelser om yrkeskompetens inom jordbruket. Utskottet förutsätter att bara den ena av makarna ska behöva uppfylla kraven på yrkeskompetens när de söker startstöd för unga jordbrukare, om ingenting annat föreskrivs i Europeiska gemenskapens rättsakter (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Utskottet noterar att det finns kriterier för regional fördelning av resurserna. Det har påpekats för utskottet att startstödet till unga jordbrukare och investeringsstödet precis som nu kommer att behandlas separat. De befintliga resurserna har avsatts utifrån stödbeloppen i de ansökningar som är aktuella på arbetskrafts- och näringscentralerna. Också framöver måste det avsättas medel för behandlingen av ansökningar som har initierats 2007. Stödbeloppet i de ansökningar som går över till 2008 motsvarar ungefär det årliga beviljade stödbeloppet. Pengarna för dem kommer att vara grunden för den regionala

fördelningen 2008 och eventuellt 2009. Dessutom måste förpliktelseerna i dels gemenskapsrättsakterna, dels avtal mellan Finland och gemenskapen beaktas. För startstödet till unga jordbrukare är det därför tänkt att det avsätts så mycket pengar som det behövs för att ansökningarna ska kunna handläggas inom utsatt tid, alltså inom tolv månader efter att gården har startat. Dessutom har det ansetts sannolikt att skyldigheterna i rättsakterna framöver kommer att styra den regionala fördelningen av pengarna i betydande grad. Detta måste därför beaktas i bevilningsfullmakterna och kvoteringen av anslag. Följaktligen kommer anslagen för startstöd till unga jordbrukare och till investeringsstödet att avsättas i form av kvoter för att skyldigheterna ska uppfyllas, medan stöd till lån avsätts i form av bevilningsfullmakter till regionerna. Också andra faktorer med relevans för de tillgängliga resurserna kommer att påverka den regionala fördelningen.

De aktuella ansökningarna kommer alltså inte som nu att påverka bevilningsfullmakten eller anslagen för det nya stödsystemet. Det är viktigt att kvoteringen för investeringsstöd tar hänsyn till dels stödnivåerna inom olika produktionsgrenar och stödobjekt plus de genomsnittliga investeringsbeloppen, dels produktionsstrukturen i respektive regioner och efterfrågan på investeringsstöd.

När åtgärder får inledas och stöd tas ut

Den största ändringen i investeringsstödet är att åtgärden får starta först efter stödbeslutet. Ändringen beror på bestämmelserna om statsstöd. Det nuvarande systemet kan inte fortsätta för något stödobjekt. Det är en förutsättning för att investeringsstödet med nationella medel ska kunna införas genom den förslagna lagen. Om ändringen inte införs skulle Finland ha ett olagligt statsstöd och stöden skulle krävas tillbaka inklusive räntor. Stödtagarnas berättigade förväntningar på att statligt stöd följer reglerna skyddas inte. Skyddet gäller bara de lagfästa berättigade förväntningarna, alltså förväntningar som uppkommer på grund av åtgärder via gemenskapsrätten och de nationella reglerna. Utskottet me-

nar att vi med alla medel måste gardera oss inför förändringarna. När lagen har godkänts måste jord- och skogsbruksministeriet gå ut med information i branschtidningar och inom sitt förvaltningsområde om de nya reglerna för åtgärdsstart. Dessutom måste landsbygdsverket i sina ansökningsformulär och ansökningsråd för investeringsstöd ge ingående information om de nya bestämmelserna.

Därmed måste enligt uppgift hela landet, i de delar som programmet för utveckling av landsbygden på fastlandet tillämpas på, införa rapporter om kostnadsutfallet och tillstånd för att ta ut stöd. Den föreslagna ändringen innebär att samordnade principer tillämpas på bidragen till åtgärder som helt och hållet finansieras med nationella medel eller medfinansieras av EU, men också på reglerna för att ta ut lån. Reglerna för att betala ut stöd och ta ut lån kommer att vara desamma, medan rapporterna i respektive fall kommer att skilja sig på vissa punkter. Kvitton kommer att krävas bara när stödet gäller åtgärder som medfinansieras av EU. I annat fall ska det bara krävas att kostnadsutfallet visas på vissa preciserade sätt. Ändringen gäller i första hand bygginvesteringar som helt och hållet finansieras med nationella medel.

Det är angeläget att de som får nationellt stöd inte ska behöva lägga fram originalkvitton, utan få presentera kostnaderna i en bokslutsrapport, sammanfattning av kvitton eller någon annan typ av kostnadssammandrag. Självfallet ska stödtagarna, precis som nu, förvara de ursprungliga kvittona och visa upp dem vid kontroll. Dessutom har det påpekats att samma rapporter inte behöver göras två gånger om fristerna samordnas i båda fallen. Dessutom är det viktigt att inga intyg över graden av färdigställande krävs. Bara för utbetalning eller uttag av den sista posten ska det krävas slutsyn enligt 153 § i markanvändnings- och bygglagen.

Enligt uppgift innebär detta att stödtagarna kan få understöd eller lån snabbare än på grund av graden av färdigställande, med undantag för den sista utbetalningen. Samtidigt betyder det att arbetskrafts- och näringscentralen inte behöver kontrollera att byggprojekt fortskrider enligt

stödbeslutet. Arbetskrafts- och näringscentralen ska fortfarande kunna göra inspektioner på plats under byggfasen, men inget intyg av byggnadstillsynsmyndigheten kommer att krävas. Först när den sista posten ska betalas eller tas ut kontrolleras det om bygginvesteringen stämmer överens med stödbeslutet. Arbetskrafts- och näringscentralen för ett protokoll över slutsynen och kan, men behöver inte, dessutom göra en inspektion. Därmed mildras villkoren för stöd och lån vid bygginvesteringar. Och arbetskrafts- och näringscentralen har som sagt fortfarande rätt att göra inspektioner i alla stadier av investeringen.

En nyhet är att lagförslaget kräver tillstånd för att lyfta lånet eller en lånepost. Ändringen gäller alla åtgärder som finansieras helt och hållet med nationella medel. Enligt de gällande reglerna har uppgifter om kostnadsutfallet, till exempel köpebrev och kvitton på köp av lösöre och intyg över graden av färdigställande, visats upp på kreditinstitutet när lånet tas ut. Vid köp av fast egendom har det krävs att arbetskrafts- och näringscentralen granskar och undertecknar köpebrevet. Enligt propositionen ska informationen om kostnadsutfallet läggas fram för arbetskrafts- och näringscentralen i samband med tillståndet att ta ut lån. Detta beror på ett behov av att göra tydlig åtskillnad mellan ett offentligt förvaltningsuppdrag som innehas av kreditinstitutet å ena sidan och enskild verksamhet inom ramen för ett avtal mellan banken och kunden å andra sidan. Kreditinstitutets offentliga förvaltningsuppdrag begränsar sig till att anhålla om och förmedla utbetalningen av räntestöd, att följa upp lånet och förmedla betalningar vid statsborgen. Det handlar således om tekniska uppdrag utan prövningsrätt. Myndigheterna och kreditinstitutet utväxlar helt enkelt information och betalningar.

Det är stödtagaren som ansvarar för att stöd-villkoren följs och rapporterna för att lyfta lån läggs fram. Väsentliga fel och försummelser sanktioneras med att stödutbetalningarna avbryts och återkrävs. I dessa fall är det arbetskrafts- och näringscentralen som fattar besluten. Här bör det noteras att bedömning av hur stöd-villkoren och lånekriterierna uppfylls kräver

prövning. Prövningsrätten utövas av arbetskrafts- och näringscentralen som omfattas av bestämmelserna om förvaltningsförfarande och arbetar under tjänsteansvar. Med hjälp av tillstånd för att ta ut stöd eller lån vill man försäkra sig om att det finns nödvändig information om hur åtgärden fortskrider och stödvillkoren uppfylls och att prövningsrätten utövas under tjänsteansvar av arbetskrafts- och näringscentralen. Om det vore kreditinstitutet som hade rätt att pröva kriterierna för att ta ut lån och handlägga rapporterna, måste lagförslaget ändras för att uppfylla kraven i 124 § i grundlagen, har utskottet informerats om. Det skulle krävas att kreditinstitutet arbetade under tjänsteansvar när de fattar beslut om rätt att ta ut lån. Därmed måste de allmänna bestämmelserna om förvaltningsförfarande tillämpas på dem eftersom de behövs för att garantera god förvaltning. För att garantera sökandens rättssäkerhet måste det också finnas bestämmelser om rätt att överklaga kreditinstitutets beslut.

Det är enligt utskottet viktigt att i en samlad bedömning av de personella effekterna ta hänsyn till vilka konsekvenser tillstånden för att lyfta lån har för arbetsbördan på arbetskrafts- och näringscentralen. Samtidigt bör det noteras att ansökningarna som regel kommer att handläggas i samband med ansökningarna om understöd. Därför är överlappande arbete inte att förvänta. När det inte längre behövs intyg över graden av säkerställande minskar de kommunala byggnadstillsynsmyndigheternas arbetsbörda.

Särskilda frågor

Enligt de gällande reglerna har lantbruksföretagare kunnat få stöd för att upprätta kalkyler som behövs för utvecklingsplanerna för gårdarna och för stödansökan. Kravet har varit att de uppfyller kriterierna för antingen investeringsstöd för gårdsbruk eller för startstödet. Stödet har varit litet, under 2 000 euro, och inget liknande stöd ingår i lagförslaget. Enligt uppgift är tanken med statsstödet till jordbruket att experttjänster som behövs för tekniskt bistånd ges ut i form av stödberättigade tjänster. Stödet får inte innefatta direkt stöd som ges ut till företagarna själva, men

på grundval av lagen om stöd för utveckling av landsbygden kan bidrag ges ut till utbildning för bland annat lantbruksföretagare. De föreslagna företagsstöden gäller annan företagsamhet än jordbruk, men med hjälp av projektpengar kan landsbygdsföretag få hjälp med att förbättra sin verksamhetsmiljö och sina arbetsvillkor oavsett bransch. Det är viktigt att också ge stöd till utvecklingsprojekt som avser att tillhandahålla tjänster i anknytning till gårdarnas utvecklingsplaner och kalkyler, framhåller utskottet. Och regeringen föreslår att lagen ändras så att stöd till utvecklingsprojekt framöver också ska kunna ges ut till företag och den typen av åtgärder som gör att stödet blir statsstöd. Den som får utvecklingstjänst behöver inte uppfylla kriterierna för strukturstöd till jordbruket, utan målgruppen kan vara större och över lag gälla dem som idkar jordbruk på heltid. Därmed kopplas stödet inte ihop med startstödet eller investeringsstödet. Utskottet understryker att reformen spelar en stor roll för planeringskostnaderna vid ansökningsförfaranden enligt lagen om strukturstöd.

Enligt 52 § 2 mom. kan följande godkännas som centralt finansiellt institut: en kreditgivare, ett kreditinstitut eller någon annan liknande sammanslutning som kreditgivarna har befullmäktigat att på sina vägnar ha hand om det centrala finansiella institutets uppdrag. Enligt uppgift kommer också sammanslutningar som har hand om kreditinstitutets uppdrag under tillsyn av finansinspektionen utan att själva bedriva sådan verksamhet att kunna godkännas som centrala finansiella institut. Dessutom ska kreditinstitut som själva inte är kreditgivare enligt den föreslagna lagen kunna godkännas. Däremot ska till exempel försäkringsbolag inte kunna godkännas.

Också i fortsättningen måste det gå att ge ut stöd till förvärv av mark med stöd av den föreslagna lagen i syfte att främja strukturutvecklingen inom jordbruket, anser utskottet.

Under den pågående perioden har stödet till att bygga lager för jordbruksprodukter getts ut bland annat för lager för trädgårdsväxter. Dessutom har stöd gått till själva byggnadsarbetena och till foderförråd, inklusive lager för foder-

spannmål. Det är viktigt att lagren också får stöd på grundval av den föreslagna lagen, påpekar utskottet och understryker samtidigt att lagren spelar en stor roll för vår försörjningsberedskap.

Näringsläckagen är minst på åkrar i bästa växtkondition. Därför är det av största vikt att dräneringsdikena är i gott skick. Följaktligen bör dränering och ledningar för öppna diken plus anknäytande planer vara viktiga stödbjekt när lagen om strukturstöd verkställs.

Enligt propositionen ska investeringar i handel med jordbruksprodukter kunna få stöd enligt lagen, om det gäller nödvändiga åtgärder på gården för att produkterna ska förberedas för förhandsförsäljning. Den typen av åtgärder skall framöver inte betraktas som bearbetning av första graden, alltså den typ av åtgärder som får stöd på grundval av lagen om stöd till utveckling av landsbygden (1443/2006). I stället räknas de som primärproduktion. Frågan utreds närmare i detaljmotiven till 4 § i det tredje lagförslaget.

Det är dessutom värt att notera stödet till restaurering av vattendrag vid nyskiftesförrättningar. Restaureringar kommer fortfarande att få stöd på grundval av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) och ingår således inte i vare sig målen eller åtgärderna inom ramen för den föreslagna lagen om strukturstöd till jordbruket.

I propositionen ändras också 14 § 1 mom. 2 punkten i lagen om överlåtelseskatt. Befrielse från skatten ska också kunna beviljas om förvärvaren har räntestödslån enligt lagen om strukturstöd till jordbruket. Det är viktigt att skattefriheten också utsträcks till de förvärv av fastigheter som främjar strukturomvandlingar inom jordbruket som går miste om stödåtgärder genom reformen, understryker utskottet.

I takt med strukturomvandlingen inom pälsdjursnäringen minskar antalet företagare. Samtidigt ökar kraven på att effektivisera verksamheten och bygga upp större anläggningar. I motsats till annan husdjursproduktion har pälsdjursnäringen inte fått investeringsunderstöd för uppfödningbyggnader eller moderna skugghus. Europarådets rekommendationer för pälsdjurs-

hållning (16/LA/1999) träder i kraft den 31 december 2010 när övergångsperioden går ut. Då kommer det att krävas stora förändringar i byggnaderna (bland annat måste minkburarna bli högre och rävburrarna få större yta) som kräver betydande investeringskostnader. Investeringsstöden har således stor betydelse också för pälsdjursnäringen. Dessutom är det av vikt att besluten om stöd inte drar ut på tiden.

Avslutningsvis

Utskottet förutsätter att effekterna av lagen om strukturstöd till jordbruket följs upp och att jord- och skogsbruksutskottet får en rapport om resultaten senast den 31 december 2009 (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

Följaktligen finner utskottet propositionen nödvändig och rationell. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

1. Lagen om strukturstöd till jordbruket

1 §. Utskottet föreslår med hänvisning till allmänna motiveringen att paragrafen preciseras.

3 §. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt betänkande att bemyndigandena att utfärda förordning i lagförslaget i det stora hela uppfyller kraven i 80 § 1 mom. i grundlagen och motsvarar grundlagsutskottets praxis i fråga om lagstiftningen om jordbruksstöd. Men grundlagsutskottet har i alla fall velat ta upp bemyndigandet i bl.a. 3 § 3 mom.

Utskottet noterar att de EG-förordningar och kommissionsbeslut som gäller stödordningen begränsar bemyndigandena i samtliga fall. På motsvarande sätt begränsas bemyndigandena i samtliga fall av de disponibla medlen för finansiering av stödordningen.

I inkomsten utredning påpekas det också att om statsrådet inte får utfärda bestämmelser om stödordningens införande och varaktighet, blir man bli tvungen att sätta i kraft lagen genom förordning. Detta kan ske efter det att alla stödord-

ningar införts. I annat fall kommer vi att ha ett olagligt system för statligt stöd ur EG-rättens synvinkel. Det brukar i allmänhet ta minst sex månader för kommissionen att behandla system för statligt stöd, och därmed skulle det inte gå att ansöka om startstöd till unga jordbrukare från ingången av nästa år. Inte heller den gällande lagstiftningen uppfyller de krav i EG-lagstiftningen som ska tillämpas från ingången av 2008, så inga ansökningar skulle heller kunna tas emot med stöd av den. I praktiken skulle detta innebära att EG-lagstiftningens tidsfrister för beviljande av startstöd till unga jordbrukare i vissa fall skulle gå ut och att de sökande som fyllt 40 innan lagen trätt i kraft och ansökningar kunnat göras inte har möjlighet att få stödet. Vi skulle med andra ord få en grupp av förlorare. Utskottet föreslår därför bara en precisering i 3 mom.

6 §. Grundlagsutskottet har också tagit upp normgivningsbemyndigandet i 6 § 3 mom. Enligt det momentet föreskriver statsrådet närmare genom förordning om verksamhet som stöds med startstöd, om förutsättningarna för bestämmanderätt samt om stödets form och maximibelopp inom de gränser som Europeiska gemenskapens lagstiftning uppställer.

Utskottet noterar att de faktorer som begränsar bemyndigandet anges i 6 § 1 och 2 mom. Den verksamhet som kan stödjas anges i första meningen i 1 mom. Där sägs att startstöd kan beviljas jordbrukare som första gången börjar bedriva jordbruk som näringsidkare. Närmare bestämmelser om när en sökande anses bli näringsidkare första gången så att han eller hon ska anses vara en aktör som bedriver jordbruk utfärdas genom förordning. Ett krav på bestämmanderätt finns i andra meningen i 1 mom.: om sökanden är en sammanslutning ska bestämmanderätten i sammanslutningen utövas av en eller flera fysiska personer som vid ansökningstidpunkten inte har fyllt 40 år och som första gången börjar bedriva jordbruk som näringsidkare. Detta innebär att man med stöd av bemyndigandet kommer att utfärda bestämmelser om hur kravet ska tolkas i fråga om personbolag, aktiebolag eller an-

delslag så att kravet i artikel 13.6 i kommissionens genomförandeförordning uppfylls.

Utskottet påpekar också att den grundläggande bestämmelsen om stödform finns i tredje meningen i 2 mom. Stödet kan beviljas som understöd eller räntestöd eller som en kombination av dessa. Enligt andra meningen i 2 mom. kan stödets form, nivå och maximibelopp fastställas på basis av målområdet, produktionsgrenen eller stödets målgrupp med beaktande av syftena med jordbrukets strukturstöd, marknadssituationen inom produktionsgrenen och de disponibla medlen för finansiering av stödet. De bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandet ska gälla hur mycket stöd som beviljas i form av understöd och hur mycket i form av räntestöd och de olika stödformernas sammanlagda belopp. Detta bemyndigande begränsas av bilagan till EG:s landsbygdsförordning, enligt vilken startstödet får vara högst 55 000 euro, dock så att det rör sig om enbart understöd eller enbart räntestöd kan stödet vara högst 40 000 euro. Undantag från högsta beloppet kan göras med stöd av anslutningsfördraget om kommissionen fattar ett beslut i saken. Detta innebär att bemyndigandet i 6 § 3 mom. begränsas både av gemenskapens lagstiftning och av de faktorer som nämns i andra meningen i 2 mom. Detta är de tekniska arrangemangen för att begränsa bemyndigandet med andra bestämmelser i samma paragraf. Motsvarande formuleringar används för bemyndigandet i 7 § 4 mom. om investeringsstöd för gårdsbruk. De faktorer som utöver EG-lagstiftningen begränsar det bemyndigandet nämns i andra meningen i 3 mom.

Utskottet föreslår således att paragrafen inte ändras.

15 §. Denna paragraf avses innehålla bestämmelser om hur man väljer ut de åtgärder som ska få stöd. Utskottet påpekar att paragrafens rubrik och 2, 4 och 5 mom. talar om prioritetsordningen, vilket kan leda till oklarhet om förfarandets ändamål och karaktär. Utskottet hänvisar också till de allmänna motiven och föreslår att man i stället ska tala om att välja åtgärder, vilket bättre beskriver vad det är fråga om.

22 §. Grundlagsutskottet anser att 22 § 1 och 2 mom. är alltför diffusa. Jord- och skogsbruksutskottet noterar att 1 mom. innehåller en allmän skyldighet som gäller samtliga uppgifter som stödtagare lämnar arbetskrafts- och näringscentralen i samband med utbetalning av stöd (35 och 36 §), lyftande av lån (38 §), inspektion (45 §), uppföljning (40 §) och den särskilda underrättelseplikten som gäller förändrade omständigheter (22 § 2 mom.). Skyldigheten ska garantera att uppgifterna om åtgärder som stöds, hur åtgärden framskrider och hur stödet används är riktiga och tillräckliga. Det är inte fråga om att arbetskrafts- och näringscentralen kan kräva särskilda upplysningar av stödtagaren eller om någon generell eller särskild upplysningsskyldighet för stödtagarna.

I fråga om 2 mom. har grundlagsutskottet också ansett att man när det gäller uppgifter som stödtagaren självant ska lämna upplysning om ska bedöma om det är naturligt att stödtagaren förutsätts anmäla en sak på eget initiativ eller om det är lämpligare att utgå från att arbetskrafts- och näringscentralen till exempel med jämna mellanrum uppmanar stödtagaren att lämna upplysningar, om de är nödvändiga för att avgöra någon fråga. Jord- och skogsbruksutskottet noterar att utgångspunkten för momentet är att stödtagaren för att få stöd i samband med sin ansökan ska ha lämnat de väsentliga uppgifter om sin ställning och verksamhet och den berörda åtgärden som stödet beviljas utifrån och på grundval av vilka man kontrollerar om stöd villkoren samt övriga utbetalningsvillkor och återkravsvillkoren. I en inhämtad utredning betonas att det inte är ändamålsenligt att kräva att arbetskrafts- och näringscentralerna med jämna mellanrum ska be om upplysningar om förändringar i stödtagarnas omständigheter.

När det gäller det föreslagna 2 mom. påpekas det dessutom i en inkommen utredning att bedömningen av hur exakt och noggrant avgränsat 22 § 2 mom. är också måste ske med avseende på de övriga reglerna i lagförslaget. Då begränsas stödtagarens upplysningsskyldighet omedelbart. Bland annat måste man beakta grunderna för avbrytande och återkrav av det stöd som en-

ligt lagförslaget beviljas enligt prövning. Detaljbestämmelser om dessa grunder finns i 46 §. Det är med andra ord fråga om förändringar som leder till att stöd villkoren inte uppfylls, dvs. åtgärderna kan inte genomföras i enlighet med stödbeslutet, eftersom de väsentliga uppgifter som myndigheterna fått visat sig vara felaktiga eller bristfälliga. Det kan också hända att stöd villkoren inte följs eller att andra villkor för betalningen av understöd enligt 35 och 36 § inte uppfylls eller har uppfyllts. Dessutom måste det beaktas att stödtagarnas skyldighet att informera de facto begränsas av bestämmelser om tillstånd för företagsverksamhet och för de berörda åtgärderna och om kreditgivarens uppgifter.

På grundval av detta anser utskottet att bestämmelsen om stödtagarens upplysningsskyldighet är tillräckligt exakt och noggrant avgränsad, med beaktande av att anmälan om förändringar i stödtagarens ställning och verksamhet och den berörda åtgärden har avgränsats till förändringar som kan inverka på förutsättningarna för betalning av stöd eller leda till återkrav av stöd. I annat fall måste man i bestämmelsen upprepa allt som på andra ställen i lagförslaget sägs om stöd villkor, övriga betalningsvillkor och återkrav. Utskottet föreslår ingen ändring i paragrafen.

31 §. Enligt inkommen utredning är tanken bakom bestämmelsen i 2 mom. att 38 § i förvaltningslagen ska gälla för s.k. gårdsbruksbesök, eftersom det rör sig om ett ordinärt förvaltningsförfarande. Enligt den bestämmelsen får syn inte förrättas i lokaler som omfattas av hemfriden. Utskottet finner det ändå motiverat att föreslå att 31 § kompletteras så att besök inte får göras i lokaler som omfattas av hemfriden. På så sätt innehåller lagen heltäckande bestämmelser om gårdsbruksbesök.

46 §. Grundlagsutskottet tar i sitt utlåtande upp bestämmelserna om återkrav i 46 §.

Jord- och skogsbruksutskottet påpekar att lagförslaget gäller stöd som betalas i efterskott mot de faktiska kostnaderna. Återkravsskyldigheterna i fråga dessa stöd anges i EG-lagstiftningen

om stöd som medfinansieras av Europeiska gemenskapen och statligt stöd. En inkommen utredning pekar på skillnaderna mellan återkallande av tillstånd och återkrav av stöd. I återkrav av stöd ingår tanken om att man ska säkerställa sund användning av offentliga medel och undanröja en ogrundad förmån som stödtagaren fått.

Enligt samma utredning är stöd villkoren i propositionen och bristerna när det gäller att följa stöd villkoren sådana till sin natur att det ofta omöjligt att rätta till brister i samband med kontroll och tillhörande återkrav. Om förutsättningarna för beviljande av stöd inte föreligger kan saken inte rättas till i efterhand. Om upplysningar som gäller stöd villkoren saknas kan det i vissa fall gå att rätta till saken. Försummelser som gäller stöd villkoren är det i praktiken nästan omöjligt att rätta till. Överlåten egendom kan inte återges till stödtagare och avslutad företagsverksamhet startas inte på nytt. Om bokföringen inte skötts på behörigt sätt även om detta varit en skyldighet enligt bokföringslagen, går det inte att korrigera fel i efterhand. Om den sökande inte har sparat originalverifikaten går det inte att kontrollera utgiftens autenticitet.

Om det sker sådana förändringar i stödtagarens omständigheter som påverkar förutsättningarna för stödbetalning, kan det gå att åtgärda situationen innan det blir aktuellt med återkrav. Om stödtagaren således anmäler förändringar som gäller stödtagarens ställning eller verksamhet eller den åtgärd som stöds finns det en möjlighet att utreda alternativ till återkrav innan en inspektion genomförs. I samband med en inspektion undersöker man om de omständigheter som väsentligen inverkat på beviljande och utbetalning av stödet faktiskt förelegat när stödet beviljats eller betalats. Stödbeslut kan ändras på ansökan, om omständigheterna förändras men stöd villkoren fortfarande uppfylls. En annan sak att beakta är att beviljande av stöd till skillnad från ett administrativt tillstånd kräver interimståtgärder från den sökandes sida. Dessa åtgärder konkretiserar den rätt som uppstår genom stödbeslutet. I detta skede har den sökande fortfarande möjlighet att påverka så att han inte får stöd på fel grunder. I dessa situationer går det fortfa-

rande att påverka de rådande omständigheterna så att man inte senare behöver avbryta stödutbetalningen eller inleda återkrav.

Efter att beslut fattats har stödtagaren ingen obegränsad rätt att lämna nya upplysningar i fråga om beviljande och betalning av stöd. Kontrollen av om villkoren för beviljande och betalning av stöd uppfylls görs utifrån beslutstidpunkten. Om man i stället skulle låta stödtagaren komplettera uppgifterna för att bevisa att villkoren uppfylls så sent som i samband med beslut om återkrav, skulle EG-lagstiftningen och bestämmelserna i lagförslaget i praktiken helt förlora sin betydelse. Vår förvaltning skulle i så fall inte alls uppfylla kraven i gemenskräkten.

Utredningen betonar att det inte går att i efterhand påverka förutsättningarna för beviljande och utbetalning av stöd. Däremot ges stödtagaren i enlighet med 34 § i förvaltningslagen möjlighet att höras om beslut som gäller avbrytande av stödutbetalning eller återkrav. I det sammanhanget kan stödtagaren bevisa att myndigheterna dragit fel slutsatser om de inlämnade handlingarna eller förbisett något. Stödtagaren kan också lämna upplysningar som visar att villkoren för beviljande och utbetalning av stöd uppfylls när beslutet fattades.

Utskottet pekar på att proportionalitetsprincipen i sig har beaktats i 46 § 1 mom. 2 punkten, enligt vilken de felaktiga eller bristfälliga uppgifter som stödtagaren lämnat väsentligt ska ha inverkat på beviljandet eller utbetalningen av stödet. Med andra ord kommer fel och brister som är oväsentliga för beviljande eller utbetalning av stödet inte att leda till återkrav.

Utskottet har i fråga om avbrytande av stödutbetalning och återkrav av stöd gjort uppmärksamhet på att 1 mom. 6 punkten bör preciseras så att åtgärderna i fråga kan vidtas bara om stödtagaren har vägrat bistå vid inspektion utan godtagbar orsak. Detta har motiverats med att en godtagbar orsak har att göra med den princip enligt vilken ingen behöver medverka till att realisera sitt straffrättsliga ansvar exempelvis genom att erkänna sig skyldig till ett brott eller någon annan lagstridig gärning. Utskottet vill påpeka att om 1 mom. ändras på förslaget sätt och ut-

gångspunkten är den att det enda godtagbara skälet till att vägra inspektion är principen i fråga, har inspektionsmyndigheten ingen annan möjlighet än att göra polisanmälan varje gång någon vägrar bistå vid inspektion. Det skulle vara det enda sättet att få reda på om det finns en godtagbar orsak att vägra inspektion och om det finns orsak att avbryta utbetalning eller inleda återkrav på någon annan grund. Utskottet konstaterar att man i Finland håller på att utreda frågan om iakttagandet av denna princip i förvaltningsärenden. Detta sker med beaktande av hur frågan reglerats i andra länder. Det är viktigt, menar utskottet, att olika alternativa lösningar utreds bl.a. med tanke på gemenskapslagstiftningen och speciallagstiftning.

Således anser utskottet att det inte finns någon anledning att ändra bestämmelsen.

49 §. Grundlagsutskottet ser vissa problem i att 49 § ger arbetskrafts- och näringscentralen möjlighet att pröva om den inleder återkrav när återkrav som helhet betraktat är oskäligt. Utskottet har föreslagit att den finansierande myndigheten alltid ska återstå från återkrav om detta som helhet betraktat skulle vara oskäligt. I detta sammanhang hänvisar utskottet till två tidigare utlåtanden. Det ena (GrUU 41/2006 rd) gällde regeringens proposition med förslag till lag om stöd för utveckling av landsbygden och lag om ändring av lagen om förvaltning av program som hänför sig till utveckling av landsbygden. I fråga om den propositionen tog jord- och skogsbruksutskottet i sitt betänkande (JsUB 14/2006 rd, s. 10—12) upp frågan om jämkning av återkrav med avseende på proportionalitetsprincipen och skyddet av stödtagarens berättigade förväntningar. Utskottet gick då relativt ingående in på EG-bestämmelserna om medfinansierat stöd och statligt stöd och på möjligheten att avstå från återkrav i ljuset av EG-domstolens praxis. Bestämmelser om de grunder enligt vilka man kan avstå från återkrav av EG-medfinansierat stöd finns i EG-lagstiftningen om stöd för landsbygdsutveckling. Statligt stöd behandlas i artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget och i de förordningar som antagits med stöd av artikel 89. EG-

domstolen har i sin rättspraxis bedömt de situationer där en medlemsstat kan avstå från återkrav. Dessa bestämmelser och rättsakter samt de principer som fastställts i praxis tillämpas också på återkrav av strukturstöd till jordbruket.

Enligt inkommen utredning kommer det att vara mycket problematiskt att verkställa EG-medfinansierat stöd och eventuellt statligt stöd, om den förslagna lagen innehåller bestämmelser om myndigheternas skyldighet att helt eller delvis avstå från återkrav på grundval av stödtagarens förhållanden och verksamhet och en allmän skälighetsbedömning utifrån dessa. Det står på basis av EG-lagstiftningen och rättspraxis i fråga om den klart att gemenskapens rättsordning inte känner till möjligheten att avstå från återkrav utifrån en allmän skälighetbedömning.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att första meningen i paragrafen om jämkning av återkrav innehåller en rätt att pröva om återkrav ska jämkas eller inte i syfte att garantera konsekvens i den finansierande myndighetens åtgärder och iakttagande av EG-lagstiftningen. Vidare innehåller andra meningen en skyldighet att alltid inleda återkrav när gemenskrätten så kräver. Detta innebär att arbetskrafts- och näringscentralens möjlighet att pröva jämkning av återkrav begränsas av EG-lagstiftningen på ovan beskrivet sätt.

Utskottet anser därför att det inte föreligger några förutsättningar att ändra de föreslagna bestämmelserna i detta avseende.

59 §. Grundlagsutskottet har tagit fasta på bestämmelsen om att man i fråga om återkallande av bemyndigandet från det organ som beviljar förhandsgodkännande i tillämpliga delar iakttar bestämmelserna i 24 § 2—4 mom. och 25 § i lagen om godkännande av byggprodukter. Enligt grundlagsutskottet uppfyller bestämmelsen inte kravet på att en lag ska vara exakt och noggrant avgränsad, ett krav som måste uppfyllas när de grundläggande fri- och rättigheterna begränsas. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår jord- och skogsbruksutskottet att 3 och 4 mom. ändras och att ett nytt 4 mom. fogas

till paragrafen. Då blir 4 mom. i propositionen ett nytt 5 mom.

66 §. Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att tillståndsbeslut enligt 20 § 2 och 3 mom. och 27 § 2 mom. måste kunna överklagas genom besvär. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår därför att 66 § ändras i enlighet med det.

3. Lagen om ändring av lagen om stöd för utveckling av landsbygden

31 § (Ny) Utskottet hänvisar till vad den sagt om 31 § 2 mom. i lagförslag 1 och föreslår att 2 mom. kompletteras med en bestämmelse om att företagsbesök inte får göras i lokaler som omfattas av hemfriden.

56 §. Utskottet föreslår samma ändring i 56 § om besvärshänsyn som i 66 § i lagförslag 1, med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande.

4. Lagen om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsringar

10 §. Utskottet påpekar att 6 kap. i denna lag enligt 2 § 2 mom. i lagförslaget inte ska tillämpas på stöd som beviljas för förbättring av gårdsbruksheters bostadsförhållanden eller bevarande av gårdsbruksheters traditionella miljö. Enligt 10 § 1 mom. i samma lagförslag ska i fråga om beviljande, betalning, övervakning, inspektion och återkrav av detta stöd tillämpas vad som i lagen om strukturstöd till jordbruket föreskrivs om investeringsstöd för gårdsbruk. Motsvarande hänvisning till statsunderstödslagen finns i 15 § i fråga om vattendragsåtgärder. Utskottet anser att hänvisningen inte täcker in

överklagande, och därför anser utskottet det vara motiverat att föreslå en precisering av hänvisningsbestämmelsen i 10 § 1 mom.

15 §. Med samma motivering som till 10 § föreslår utskottet att 15 § 1 mom. preciseras.

64 §. Grundlagsutskottet har tagit upp normgivningsbemyndigandet i 10 § 4 mom. och 64 § 1 mom. I fråga om 10 § 4 mom. konstaterar jord- och skogsbruksutskottet att reglerna motsvarar motsvarande bemyndiganden i lagförslaget om strukturstöd till jordbruket. I 10 § 4 mom. måste man ändå som en stödbegränsande faktor när bestämmelser om stödets form, nivå och maximalbelopp utfärdas beakta 11 och 12 §, eftersom avsikten har varit att undvika överlappande bestämmelser om bemyndiganden och därför har bemyndigandet om dessa placerats i 10 § 4 mom.

Grundlagsutskottet anser att normgivningsbemyndigandet i första meningen i 64 § 1 mom. är onödigt öppet, och därför föreslår jord- och skogsbruksutskottet en precisering av det momentet.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslag 2, 5, 6 och 7 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1, 3 och 4 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att tre uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag**om strukturstöd till jordbruket**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syften

Syftet med denna lag är att *i enlighet med principerna för hållbar utveckling* utveckla jordbrukets verksamhetsförutsättningar och konkurrenskraft genom att främja jordbruksproduktions effektivitet och kvalitet.

2 §
(Som i RP)

3 §

Förhållande till Europeiska gemenskapens lagstiftning

(1 och 2 mom. som i RP)

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om tillämpning av Europeiska gemenskapens lagstiftning om statligt stöd på stödsystem som avses i denna lag. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om införandet och varaktigheten av stödsystemet i enlighet med Europeiska gemenskapens lagstiftning *om strukturstöd som medfinansieras av Europeiska gemenskapen eller helt finansieras med nationella medel* och inom ramen för de medel som *i statsbudgeten eller i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond anvisats* för finansieringen av stödsystemet.

4 §
(Som i RP)

2 kap.

Strukturstöd till jordbruket

5—7 §
(Som i RP)

3 kap.

Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

8—14 §
(Som i RP)

15 §

Val av åtgärder som stöds

(1 mom. som i RP)

Om ansökan gäller investeringsstöd för gårdsbruk kan följande omständigheter beaktas *när man väljer vilka åtgärder som ska stödjas*:

(1—3 punkten som i RP)

(3 mom. som i RP)

Om ansökan gäller startstöd till en ung jordbrukare *ska valet av vilka åtgärder som stöds* göras med tillämpning av 2 mom. 1 punkten.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om *grunderna för valet av åtgärder* som stöds.

<p>4 kap.</p> <p>Särskilda förutsättningar för stöd i anslutning till lån</p> <p>16—18 § (Som i RP)</p> <p>5 kap.</p> <p>Stöd villkor</p> <p>19—22 § (Som i RP)</p> <p>6 kap.</p> <p>Särskilda villkor för stöd i anslutning till lån</p> <p>23—27 § (Som i RP)</p> <p>7 kap.</p> <p>Ansökan om och beviljande av stöd</p> <p>28—30 § (Som i RP)</p> <p>31 §</p> <p><i>Bedömning av stödansökan</i></p> <p>(1 mom. som i RP)</p> <p>Arbetskrafts- och näringscentralen kan innan stöd beviljas göra ett gårdsbruksbesök för att bedöma förutsättningarna för att bevilja stöd samt den åtgärd som ansökan avser. De observationer som görs i samband med gårdsbruksbesöket ska antecknas samt meddelas sökanden. <i>Besök får inte göras i lokaler som omfattas av hemfriden.</i></p> <p>32—34 § (Som i RP)</p>	<p>8 kap.</p> <p>Utbetalning av stöd</p> <p>35—39 § (Som i RP)</p> <p>9 kap.</p> <p>Övervakning av stöd</p> <p>40—43 § (Som i RP)</p> <p>10 kap.</p> <p>Inspektion</p> <p>44 och 45 § (Som i RP)</p> <p>11 kap.</p> <p>Avbrytande av utbetalning av stöd samt återkrav</p> <p>46—51 § (Som i RP)</p> <p>12 kap.</p> <p>Förfaranden som gäller stöd i anslutning till lån</p> <p>52—56 § (Som i RP)</p> <p>13 kap.</p> <p>Särskilda förfaranden som gäller byggrelaterat stöd</p> <p>57 och 58 § (Som i RP)</p>
---	--

59 §

(5 mom. som 4 mom. i RP)

Organ som beviljar förhandsgodkännande

(1 och 2 mom. som i RP)

När det gäller ett bemyndigat organs verksamhet iakttas 26—28 § i lagen om godkännande av byggprodukter. På den person som sköter uppgiften tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. På skada som orsakats vid skötseln av uppgiften tillämpas skadeståndslagen. Jord- och skogsbruksministeriet övervakar skötseln av uppgifterna. *På organets skyldighet att anmäla förändringar i verksamheten och ministeriets rätt att få upplysningar tillämpas 24 § 2 mom. i lagen om godkännande av byggprodukter. Dessutom har ministeriet rätt att utföra inspektioner i de lokaler där uppgifterna utförs.*

Jord- och skogsbruksministeriet får ge ett bemyndigat organ en skriftlig varning eller avbryta verksamheten, om organet inte följer bestämmelserna om förhandsgodkännande av byggprodukter eller villkoren i beslutet om bemyndigande. Ministeriet ska återkalla bemyndigandet, om organet upphör med verksamheten eller inte längre uppfyller villkoren för bemyndigandet eller om dess verksamhet avbrutits och organet inte inom skälig tid har eliminerat orsakerna till avbrottet. Ett beslut om återkallande av bemyndigande ska iakttas även om ändring har sökts. (Nytt 4 mom.)

60 §

(Som i RP)

14 kap.

Särskilda bestämmelser

61—65 §

(Som i RP)

66 §

Besvärsförbud

Arbetskrafts- och näringscentralens beslut enligt 19 § 2 mom. (*utesl.*) får inte överklagas separat genom besvär.

67 och 68 §

(Som i RP)

15 kap.

Ikraftträdande

69 och 70 §

(Som i RP)

3.**Lag****om ändring av lagen om stöd för utveckling av landsbygden**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 29 december 2006 om stöd för utveckling av landsbygden (1443/2006) 18 § 2 mom. och 50 § 3 mom.,

ändras 4 § 5 och 9 punkten, 10 § 3 mom., 11 §, 13 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom., 14 § 1 mom. 2 och 3 punkten, 16 § 2 och 3 mom., 17 § 1 mom., 19 § 1 och 2 mom., 20 § 1 mom., 21 § 3 mom., 23 §, 28 § 2 mom., 31 § 2 mom., 38 § 2 mom., 41 § 1 mom. och 2 mom. 3 punkten, 43 §, 44 § 2 mom., 45, 50 och 56 § samt

fogas till lagen en ny 11 a §, till 14 § 1 mom. en ny 4 punkt och till 44 § nya 4 och 5 mom. som följer:

4, 10, 11, 11 a, 13, 14, 16, 17, 19-21, 23 och 28 §
(Som i RP)

31 § (Ny)

Bedömning av en stödansökan

— — — — —
Arbetskrafts- och näringscentralen kan innan företagsstöd beviljas göra ett företagsbesök för att bedöma förutsättningarna för att bevilja företagsstöd och av den åtgärd som ska stödas. De observationer som görs vid företagsbesöket ska antecknas samt delges sökanden. *Besök får inte göras i lokaler som omfattas av hemfriden.*

38, 41, 43—45 och 50 §
(Som i RP)

56 §

Besvärsförbud

Ett beslut av arbetskrafts- och näringscentralen som gäller förlängning av fristen enligt 23 § 3 mom. (*utesl.*) får inte överklagas särskilt genom besvär.

—————
Ikraftträdande
(Som i RP)

4.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 12 mars 1999 om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) 3 §, 6 § 2 mom., 8, 8 a, 9, 13 och 14 §, 3 och 4 kap., 41—43, 46—54, 56 och 57 § samt 65 § 1 mom. 5 punkten, av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 44/2000, 225/2002 och 274/2003, 6 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag 274/2003, 8, 8 och 13 § sådana de lyder i nämnda lag 44/2000, 9 § sådan den lyder i sistnämnda lag och i nämnda lag 225/2002, 14 § sådan den lyder i nämnda lag 44/2000 och i lag 693/2004, 3 och 4 kap. sådana de lyder jämte ändringar, 41 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 44/2000 och 274/2003 och i lag 425/2007, 42 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 44/2000, 43 och 52 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 425/2007, 46 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag och i nämnda lag 44/2000, 48 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 274/2003 och 65 § 1 mom. 5 punkten sådan den lyder i nämnda lag 225/2002,

ändras 1, 2, 4, 5 och 7 §, rubriken för 2 kap., 10, 11 och 15 §, 44 § 1 mom., rubriken för 45 § samt 2 och 3 mom., 55, 58, 61, 63 och 64 § samt 65 § 1 mom. 3 och 4 punkten,

av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 44/2000, 2, 10, 11 och 15 § samt 65 § 1 mom. 4 punkten sådana de lyder i sistnämnda lag, 5 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 44/2000 och 274/2003, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 44 § 1 mom., 45 § 3 mom. och 63 § sådana de lyder i nämnda lag 425/2007, 55 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 44/2000, 274/2003 och 425/2007, 58 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag och 64 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 44/2000 och 425/2007, samt

fogas till lagen en ny 12 §, i stället för den 12 § som upphävts genom lag 44/2000, som följer:

1, 2, 4, 5 och 7 §
(Som i RP)

2 kap.

Finansieringsstöd

10 §

Förutsättningar för stödjande av investeringar som gäller gårdsbruksenheter

Om inte något annat bestäms nedan ska i fråga om beviljande, betalning, övervakning, inspektion och återkrav av investeringsstöd som i form av understöd eller räntestöd beviljas för förbättring av gårdsbruksenheters bostadsförhållanden eller bevarande av gårdsbruksenheters traditionella miljö *och överklagande som gäller stöd* tillämpas vad som i lagen om strukturstöd till jordbruket (/) föreskrivs om investeringsstöd för gårdsbruk.

(2—4 mom. som i RP)

11 och 12 §
(Som i RP)

15 §

Vattendragsåtgärder

Vattendragsåtgärder kan stödjas så att projektet genomförs som statens arbete eller så att understöd beviljas för projektet. Det kan avtalas att

det färdigställda arbetet överläts till kommunen eller en annan samarbetspart. Härvid ska också avtalas om de villkor som mottagaren ska iaktta efter överlåtelsen. Statsunderstödslagen (688/2001) tillämpas på beviljande, betalning, inspektion och återkrav av understöd *och på överklagande som gäller stöd*.

(2 mom. som i RP)

44, 45, 55, 58, 61 och 63 §
(Som i RP)

64 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Statsrådet får genom förordning utfärda närmare bestämmelser om hur avtal som gäller frivillig skuldsanering ska upprättas i enlighet med Europeiska gemenskapens lagstiftning. Genom förordning av statsrådet kan dessutom föreskrivas om det förfarande som ska iakttas vid ansökan om och beviljande av stöd samt vid tillämpning av bestämmelserna om skuldsanering på lån som beviljats med stöd av tidigare lagstiftning.

(2 mom. som i RP)

65 §
(Som i RP)

Ikraftträdande
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att ansökningar om startstöd till unga jordbrukare prioriteras i förhållande till andra ansökningar om strukturstöd när ansökningarna behandlas, så att urvalsförfarandet inte behöver tillämpas när unga jordbrukare beviljas startstöd.
2. Riksdagen förutsätter att bara den ena maken behöver uppfylla kraven på yrkesskicklighet när makarna gemensamt ansöker om startstöd till unga jordbrukare, såvida inte EG-bestämmelserna kräver annat.
3. Riksdagen förutsätter att effekterna av lagen om strukturstöd till jordbruket följs och att jord- och skogsbruksutskottet får en utredning om utfallet före utgången av 2009.

Helsingfors den 29 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Susanna Haapoja /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd (delvis)
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent
ers. Timo Kaunisto /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.